

Magazine

Cosun

NR. 4
2024

04

**Een reis door de
geschiedenis**

08

**Akkerbouwbedrijf Janse
bestaat al 111 jaar**

14

**Jonge akkerbouwers
willen stabiele
coöperatie**

125 jaar
Cosun

Viering jubileum voelbaar tot in de Verenigde Staten en China

Ons jubileum is zelfs in de Verenigde Staten en China voelbaar. Tijdens de Natural Expo West in Anaheim, Californië, eerder dit jaar, hebben collega's van Cosun Beet Company, Sensus en Cosun Protein uit Nederland samen met Amerikaanse collega's van Sensus, een diner georganiseerd. Dit ter ere van het 125-jarig bestaan van Cosun. Hoewel de focus van de vieringen

in Nederland ligt, benutten we internationale evenementen om wereldwijd deze mijlpaal te vieren. Daarnaast bezoeken MT-leden buitenlandse vestigingen en organiseren speciale diners. Zo kunnen onze collega's over de grens ook meegenieten.

Ook in China besteden de collega's aandacht aan ons 125-jarig bestaan. In het voorjaar reisden Maarten van Delst (CEO Aviko), Dick Zelhorst (Chief Agro & Supply Chain Officer), Hans Meeuwis (CEO Cosun), Mieke Philipsen (CFO Cosun) en Suzanne Jungjohann (CHRO Cosun) naar Beijing, Xilinhot, Gansu en Shanghai. Daar hadden ze een vol programma met veel ontmoetingen, verkenningen van zakelijke kansen en stonden ze ook stil bij Cosun 125 jaar.

Cosun Beet Company viert 125 jaar met feest in Anklam

Op zaterdag 13 juli vierden de medewerkers van Cosun Beet Company in Anklam samen met hun partners het 125-jarig jubileum van Cosun. Meer dan 200 mensen verzamelden zich op het fabrieksterrein voor een barbecue- en dansavond, met verlichte

silos en tanks op de achtergrond. De avond werd geopend door Paul Mesters, directeur van Cosun Beet Company, en Matthias Sauer, directeur van de locatie. Zij verwelkomden de gasten met een korte toespraak. Na een smakelijke barbecue begon het feest met een combinatie van livemuziek en DJ-sets die iedereen aan het dansen kregen. Gasten konden ook foto's maken in een fotohokje en genieten van suikerspin en ijs. De dansvloer was helemaal vol toen de DJ de populaire Nederlandse zomerhit "Van Links naar Rechts" van de Snolbollekes draaide.

Inhoud

Van de voorzitter.....	3
125 jaar Cosun, een reis door de geschiedenis.....	4
De kracht van 125 jaar coöperatie.....	6
Drie generatie Janse, 111 jaar akkerbouw.....	8
Alles uit de biet.....	10
Oude objecten met een verhaal.....	11
Planten hebben de toekomst.....	12
Jonge akkerbouwers willen stabiele coöperatie.....	14
Weg van de biet.....	16
Een eeuw teeltonderzoek.....	20
Kort nieuws.....	24

Contact

Cosun

Postbus 3411
4800 MG Breda
076-5303307
secretariaat.rvb@cosun.com
www.cosunleden.nl

Cosun Beet Company agrarische dienst

Postbus 100
4750 AC Oud Gastel
0165-525252
agrarischedienst
@cosunbeetcompany.com
www.cosunleden.nl

Colofon

Cosun Magazine

is een uitgave van Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. voor leden van Cosun

Fotografie in dit nummer

Royal Cosun, Cosun Beet Company, IRS, Marcel Otterspeer, Ben Eekhof, Anouk Hemmink, DSPH, Centrum Agrarische Geschiedenis

Foto-omslag

Hugo, Huibert en Henk Janse uit Wolphaartsdijk

Basisontwerp

Wardtaal / Breda

Opmaak en druk

Drukkerij Roelofs, Enschede

© Coöperatie Koninklijke Cosun U.A., 2024

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Jubileum

Cosun viert dit jaar haar 125-jarig jubileum, en dit magazine staat in het teken daarvan. Jubileum komt van het Latijnse woord iubilaeus, wat jubeljaar betekent. We bejubelen dit jaar dus het 125-jarig bestaan van onze coöperatie, wat betekent dat we 'nadrukkelijk laten merken dat we blij zijn.' Jubelen staat immers voor het 'uiten van vreugdekreten.'

Reflectie op Cosun

Met het woord jubileum gebruiken we dus een 'groot' woord. We kunnen ons dan afvragen: zijn we blij met Cosun? Spreken we met vreugde over onze coöperatie? Is onze samenwerking als Nederlandse akkerbouwers via Cosun iets waarover we ons verheugen? Of negatief gesteld: valt er voor ons als akkerbouwers en leden van Cosun wel iets te vieren?

Uiteindelijk is het aan de leden om een antwoord op deze vragen te geven. Ik zou u willen uitdagen om hier zelf ook over na te denken. Wat betekent Cosun voor u op persoonlijk niveau? Is Cosun een positieve factor voor en op uw bedrijf? Bent u blij met Cosun of heeft de coöperatie haar langste tijd gehad?

Lessen uit Amerika

Misschien is het antwoord op deze vragen voor u niet onverdeeld positief. Ongetwijfeld kunnen we zaken beter doen. Ik ben de eerste om toe te geven dat niet alles goed gaat binnen onze coöperatie. Als akkerbouwers moeten we onszelf deze vraag blijven stellen, dat realiseerde ik me recent tijdens een gesprek met onze Amerikaanse collega's in North Dakota. Ook daar worden suikerbieten in coöperatief verband geteeld, maar dat was niet altijd zo. Tot medio jaren 70 werden alle bieten door commerciële bedrijven afgenomen. De aandeelhouders van deze bedrijven besloten destijds echter om alle investeringen in de fabrieken af te bouwen en suikerbedrijven failliet te laten gaan vanwege een 'te laag rendement'.

Onze Amerikaanse collega's stonden toen voor de keuze: stappen wij hier als boeren zelf in? Zeker in de harde economische wereld van de VS was dat geen vanzelfsprekendheid. Cultureel gezien heeft men eigenlijk niks met coöperaties en samenwerking in grote groepen. De boeren

kwamen bij elkaar om dit te bespreken. De voorzitter van de Amerikanen was er destijds als tiener bij en vertelde mij dat eigenlijk iedereen negatief was: "Dit gaat nooit werken". Totdat één boer opstond en vroeg: "What if it all goes to hell?" Hij legde hiermee de vinger op de zere plek: zonder fabrieken is er geen afzet voor onze suikerbieten en stopt de teelt. En wat dan? Alleen maagewassen telen? Nadat deze ene vraag werd gesteld bleef het een tijdje stil. Hierna stond de één na de ander op: "Let's do it!".

Vanuit deze bijeenkomst ontstond bij onze Amerikaanse collega's een coöperatieve aanpak die uiteindelijk zeer succesvol is geworden. De suikerbietenteelt floreert en de Amerikanen krijgen, mede door het sterke protectionistische beleid van de VS, regelmatig een hogere bietenprijs dan wij in Europa. Een waar succesverhaal dus.

De toekomst van Cosun

De moraal van dit verhaal is dat als we onszelf de vraag stellen of we mogen 'jubelen' over Cosun, we ons ook de vraag moeten stellen wat onze positie als Nederlandse akkerbouwers zou zijn zonder Cosun. Mijn overtuiging is dat we dan slechter af zouden zijn, dus ja we mogen verheugd zijn over 125 jaar coöperatie Cosun. Laten we Cosun koesteren en ervoor zorgen dat we deze mooie coöperatie ook weer beter doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen. Ik hoop dat u met mij deze verantwoordelijkheid voelt, dat u zich daarover ook verheugt en dat dit magazine daaraan bijdraagt.

Arwin Bos
voorzitter

125 jaar Cosun, een reis door de geschiedenis

In 1899 durfden 173 akkerbouwers in Zeeuws-Vlaanderen het aan om de eerste Nederlandse Coöperatieve Suikerfabriek op te richten. Daarmee werd de basis gelegd voor wat nu bekend staat als Cosun. De coöperatie die dit jaar haar 125-jarig bestaan viert. Deze mijlpaal is het perfecte moment om terug te blikken op de rijke geschiedenis van Cosun. Door de jaren heen is Cosun uitgegroeid tot een toonaangevende coöperatie, actief in diverse sectoren van de voedingsmiddelenindustrie. In deze tijdlijn nemen we u mee langs de belangrijkste momenten en ontwikkelingen die hebben bijgedragen aan het succes en de groei van Cosun. Van innovatieve producten en duurzame initiatieven tot samenwerkingen en overnames, elk decennium heeft zijn eigen unieke bijdrage geleverd aan het verhaal van onze coöperatie.

1899

De eerste Coöperatieve Beetwortelfabriek in Nederland wordt opgericht in Sas van Gent

1947

Oprichting van de Verenigde Coöperatieve Beetwortelsuikerfabrieken (VCS)

1966

Totstandkoming van Coöperatieve Vereniging Suiker Unie U.A.

1991

Start Sensus: nieuw teelt van gewas cichorei en productie van inuline

1996

Oprichting Coöperatie Cosun U.A. – Suiker Unie is als businessgroep onderdeel van de coöperatie

1986

Diversificatie; overname SVZ actief in groente- en fruitverwerking

Aviko

2002

Overname Aviko aardappelteelt en aardappelverwerking in coöperatief Nederlands eigendom

2007

Overname CSM Suiker; Cosun enige suikerproducent in Nederland

Duynie

2013

Opzet Duynie als zelfstandige businessgroep met belangrijke rol in verwaarden van Cosun-reststromen

2017

Opening Cosun innovation center en vorming concernonderdeel Cosun RD&I

Cosun
PROTEIN

2022

Start Cosun Protein, vorming Cosun Nutrition Center

Unlock25

2019

Lancering nieuwe strategie Unlock25 met ledenplatform Groeikracht

2023

Verkoop SVZ: meer focus in Unlock25 portfolio

Cosun
125 jaar

2024

Coöperatie Cosun viert haar 125-jarig bestaan

De kracht van 125 jaar coöperatie

Als je Arwin Bos vraagt wat Cosun voor hem betekent, zal hij antwoorden dat Coöperatie Cosun een waardevol verlengstuk is van zijn familiebedrijf. Het boeren is hem met de paplepel ingegoten. Sinds vorige zomer is hij voorzitter van de raad van beheer van de 125-jarige coöperatie, welk orgaan onder meer verantwoordelijk is voor beleidsontwikkeling.

Jarenlang werkte hij als advocaat in Amsterdam. "Ik heb altijd al een ondernemersgeest gehad. Soms reed ik naar kantoor en zag ik mensen op de trekker het land oprijden, en dan dacht ik vaak: zal ik omkeren." In 2013 nam hij de beslissing en verruilde hij zijn toga voor een boerenoverall en stapte vol overtuiging in het familiebedrijf.

Van generatie op generatie

Pratend over Cosun hoor je een band die verder gaat dan zichzelf. "Je kunt een parallel zien tussen Cosun en een familiebedrijf. Ze zitten erin voor de lange termijn en voor het collectief", zo verklaart Arwin de gelijkenis. De relatie tussen zijn bedrijf en Cosun gaat al terug tot aan zijn overgrootvader, die suikerbieten teelde voor een van de voorlopers van de coöperatie. Die verbondenheid tussen generaties houdt Arwin bezig: "Ik zeg altijd: 'je bent een soort rentmeester'. Ik heb het te leen gekregen van mijn voorouders en probeer het weer beter door te geven aan de volgende generatie." Hij is van mening dat dit ook geldt voor de coöperatie: "Het is niet meer zo

makkelijk een nieuwe boerencoöperatie te beginnen. Dus je moet koesteren wat je hebt!"

De bietenteelt kwam in Nederland op in de 19e eeuw. Een suikerfabriek was een forse investering. Lange tijd waren bietenboeren afhankelijk van rijke adellijke families voor hun afzet, tot in 1899 in Sas van Gent een honderdtal boeren de handen ineensloegen. Het voorbeeld werd gevolgd in andere delen van Nederland. De ontstane coöperaties en private bedrijven fuseerden in de vorige eeuw, totdat

Suiker Unie en CSM Suiker overbleven. Arwin: "Ik kan me nog goed herinneren dat tijdens verjaardagen altijd werd gediscussieerd of je nou moest telen voor een commerciële partij, of voor de coöperatie. Coöperatief werd gezien als log, waar je vaak niet de juiste voorwaarden kreeg. Andersom werd privaat gezien als het weggeven van je eigen winst." Die discussie stopte toen CSM Suiker in 2007 werd overgenomen en samengevoegd met Coöperatie Cosun. "Niemand kan zijn eigen bieten verwerken. Ik ben blij dat dat kan via de coöperatie en niet via

een commerciële afnemer, want dat is beter voor de boer. We zijn ook echt een boerencoöperatie. Het laatste woord is aan de boeren.”

Vooruitziende blik

De liberalisering van de suikermarkt in 2017 binnen Europa zorgde voor uitdagende jaren bij Cosun. “Suikerprijzen daalden tot ver onder de kostprijs. Daar waren we goed op voorbereid”, vertelt Arwin. “Door suikerfabrieken te sluiten en de overgebleven fabrieken te vergroten, konden we de kostprijs op orde krijgen. En Cosun heeft zo’n 20 jaar terug al gekozen, om in andere activiteiten te investeren. Arwin ziet het als opdracht van Cosun om telers te behoeden voor de volatiliteit van de markt en hen een goede bietenprijs te bieden. “Onze boeren hebben behoefte aan stabiliteit.” Met andere bedrijfstakken kunnen we de bietenprijs ondersteunen als de suikerprijs erg laag is. Daarom is Aviko ooit gekocht, Duynie uitgebreid en geïnvesteerd in Sensus. Het feit dat Cosun in het verleden een stabiele omzet draaide met suiker,

heeft ervoor gezorgd dat Aviko zich heeft kunnen ontwikkelen, en dat we nu weer stappen kunnen zetten om onze plantaardige portfolio uit te breiden met bijvoorbeeld Cosun Protein.”

De coöperatie van de toekomst

Arwin ziet drie uitdagingen voor de toekomst die een coöperatie goed kan aanpakken: grondstofzekerheid, duurzaamheid en bedrijfsopvolging. Arwin: “De afgelopen periode was er meer vraag naar akkerbouwgewassen dan aanbod. De concurrentie om de akker blijft hevig. Dan is het fijn dat we als telers via de coöperatie hierover gezamenlijk afspraken kunnen maken, om daarmee zeker te stellen dat onze eigen fabrieken efficiënt kunnen blijven draaien doordat voldoende grondstoffen blijven binnenkomen. Dat is de reden dat leden van Cosun ook een leveringsplicht hebben, die van groot belang is voor het collectief.

Ten tweede, wat betreft duurzaamheid hebben we via Cosun een unieke

positie waarin de boeren zelf meebeslissen wat ze belangrijk vinden en elkaar kunnen helpen om doelen te bereiken. De opgaven op het gebied van bijvoorbeeld waterkwaliteit en de reductie van gewasbeschermingsmiddelen zijn te groot om individueel te kunnen invullen. Via de coöperatie kunnen we hierin samen optrekken. Hiervoor hebben we Groeikracht Cosun opgericht.”

En bedrijfsopvolging? Arwin lacht. Zijn drie dochters van 9, 6 en 4 leven al volop mee. “Dat ze het bedrijf overnemen is geen vanzelfsprekendheid. Uiteindelijk maken ze daarin hun eigen keuze, maar het is wel een droom.”

Wiebe Strikwerda
Redacteur

Drie generaties Janse: 111 jaar akkerbouw

Viert Cosun dit jaar haar 125-jarig jubileum, familie Janse uit het Zeeuwse Wolphaartsdijk heeft met haar akkerbouwbedrijf ook al 111 jaar op de teller staan. Drie generaties Janse, Henk, Huibert en Hugo, kijken met ons terug en vooruit.

“Mijn opa begon het bedrijf in 1913”, vertelt Henk. “In de beginjaren werden de akkers met paarden geploegd. De bieten werden met de hand gerooid met een bietenaspade en vervolgens op de kar gelegd voor transport. Het was ontzettend zwaar werk.”

“Gelukkig kwam toen de mechanisatie”, gaat Huibert verder. “In 1933 schafte mijn overgrootvader de eerste trekker en stationaire dorsmachine aan. De bietenoogst ging later met een wagenrooier. Tegenwoordig oogst een loonwerker onze bieten met een zesrijige bunkerrooier en

wordt er op één dag tot 15 hectare gerooid.” “Dat is ongelooflijk veel”, gaat Henk verder. “Wij brachten onze bieten op de kar naar de haven van Wolphaartsdijk. Het ging toen om 50 ton per schip; nu transporteren ze duizenden tonnen tegelijk.”

Iedere tijd zijn charme

Het bedrijf groeide met de ontwikkelingen mee. Huibert: “Mijn vader en opa kochten steeds een stuk land bij. Ik snap niet hoe ze het voor elkaar kregen. Echt knap.” “Maar nu zijn het mooiere tijden hoor”, verzekert Henk.

“Iedere tijd heeft zijn charme”, vervolgt Huibert. “Nu hebben we de machines en gps, maar straks komen de robots eraan. Wij staan open voor die verandering. Als we dat niet zouden staan, ploegden we nu nog steeds met paarden.”

5^e generatie Janse

De eventuele volgende generatie, Huiberts zoon Hugo, zou prima met die nieuwe technieken overweg kunnen. “Mijn hobby’s zijn onder meer drone vliegen en 3D-tekenen en -printen. Ik heb wel eens

onderdeeltjes voor de zaaimachine geprint omdat die te hard blies voor de lichte zaden. Dat is nu opgelost.” Of Hugo het stokje werkelijk gaat overnemen van zijn vader, weet hij nog niet. “Dat ben ik aan het uitvinden. Ik zit nu in mijn examenjaar havo, dus moet ik een opleidingskeuze gaan maken. Het zal iets in groen of techniek worden.” Op dit moment werkt Hugo in ieder geval met veel plezier mee in het bedrijf. “Ik koekeloer wat rond in de schuur, help mee in de werkplaats en rijd met de trekker op het land. Dat is leuk om te doen.”

De vrijheid van het beroep

Iedere generatie is tot nu toe zo het bedrijf ingerold. Maar als dat deze keer niet tot een bedrijfsoverdracht leidt, is dat wat Huibert betreft prima. “Hugo en zijn broertjes Philip

en Yvo moeten vooral zelf bepalen wat ze later willen doen. Boer zijn is een manier van leven; dat moet je liggen. Ikzelf houd van de vrijheid van het beroep en kan ervan genieten dat je drie kilo zaad de grond in stopt en er drie vrachtwagens met bieten uitkomen.”

Uitdagingen

Behalve bieten teelt de familie Janse ook fritesaardappelen, plantuien, tarwe, graszaad, vlas, suikermais en mosterdzaad. De grootste uitdagingen die ze daarbij tegenkomen zijn het veranderende klimaat en de regelgeving. “Ja, winters zonder vorst zijn niet ideaal voor de bodem, en ja, de veranderende regelgeving kan ons beperken in het toekomstbestendig gebruik van chemie. Maar we passen

ons aan en doen wat we kunnen binnen de gegeven omstandigheden. Met een beetje ‘plantenparacetamol’ streven we ernaar om veilig en lokaal voedsel te produceren. Dat is alles.”

Lezen en schrijven

Huibert spart regelmatig met zijn contactpersoon bij de Agrarische Dienst van Cosun Beet Company. “Met hem kan ik lezen en schrijven. Hij denkt met ons mee, heeft kennis van zaken en regelt dingen voor ons. Daarnaast heb ik ook veel aan het ledenportaal waar ik veel informatie kan vinden en makkelijk mijn bestellingen kan doen.”

Kim de Booij
Redacteur

Alles uit de biet

We benutten de verschillende componenten van de suikerbiet zo optimaal mogelijk, waarbij duurzaamheid en innovatie centraal staan. Zo leveren we oplossingen die nodig zijn voor de huidige maatschappelijke uitdagingen.

Bietenblad

groenbemester voor op de akker

Bietenpuntjes

groen gas

Suiker voor consumenten

(Van Gilse) op pannenkoeken, in koffie, etc.

Biobased toepassingen

plantaardige vervanger voor fossiele ingrediënten in persoonlijke verzorging en reinigingsmiddelen

Suiker voor industrie

grondstof voor voeding en ingrediënt voor cosmetica (scrub)

Grondverbeteraar

kalkmeststof voor landbouw (Betacal®)

Melasse en diksap

fermentatie (voor o.a. bio-ethanol) en gistproductie

Bietengrond

wegen en dijken

Bietenpulp

ingrediënt voor plantaardige voeding, veevoer en papier

Objecten met een verhaal

Bietenrooivork groot en klein

Kou, vocht, vorst in combinatie met het bukken maakten het manuele rooien van de bieten tot een zwaar karwei. Tot in de jaren 1950 gebeurde dit werk nog grotendeels met de hand. Afhankelijk van de streek gebruikte men verschillende werktuigen. Het meest voorkomend was de bietenrooivork. Eerst stak men de vork in de grond net naast de biet. Vervolgens trok men de vork schuin zodat de biet – die een zwakke wortelstructuur heeft – werd opgelicht en in één vloeiende beweging met de andere hand uit de grond getrokken. De steel was altijd van essenhout: sterk, warm en goed in vorm te brengen.

Bietenrooispad

Naast de bietenrooivork, was ook de spade vrij gangbaar. Door het urenlange grijpen in steel en handvat stond mettertijd de handgreep van de gebruiker letterlijk in het hout. Het werktuig wordt met één hand achter de biet gestoken en achterover geduwd terwijl de plant met de andere hand uit de grond getrokken wordt.

Bietenrooitang

Soms gebruikte men ook de bietenrooitang. De biet werd dan letterlijk uit de grond getrokken. Anders dan bij de vork of de spade moest men hierbij minder bukken. De biet werd even verderop gelegd in een rij, alle met de kop in dezelfde richting. Dat deden ze om het ontkoppelen van het loof gemakkelijker te maken. Bij dit exemplaar is aan de tang een leren bescherming aangebracht. Zo wordt er geen schade aan de bieten aangebracht.

Bietenkopper

Meestal werkten mensen in tweetallen bij het rooien van suikerbieten. Er waren twee methoden: de bieten werden eerst uitgestoken en daarna met een hakmes ontkopt, of men ontkopte de bieten eerst met een bietenkopper en haalde daarna de bieten uit de grond. Bij droog weer in het najaar kon ook de, door een paard getrokken, bietenlichter worden ingezet. Sommige bietenkoppers hadden een raamwerk om het loof aan de kant te duwen. Daarna moesten de bieten nog met de hand worden ingeladen op de kar.

Bankje

Op dit bankje zaten vroeger de telers die na de campagne, in de koude wintermaanden, hun bietengeld kwamen ophalen. In de twee kasten stond een gloeiende kolenstoof. Daardoor zaten ze er warmpjes bij. In de details zie je een fraai houtsnijwerk, maar niet overdadig. Aan beide kanten van de eikenhouten bank staan twee halfhoge kasten met geperforeerde webbing wanden. Aan de bovenzijde de letters CBSD. Dit staat voor: Coöperatieve Beetwortel Suikerfabriek Dinteloord.

Planten hebben de toekomst

Royal Cosun viert dit jaar haar 125-jarig jubileum. Een bijzondere mijlpaal die niet alleen uitnodigt om terug te kijken op een rijke geschiedenis, maar vooral om vooruit te blikken naar de toekomst. CEO Hans Meeuwis, die inmiddels drie jaar aan het roer staat, deelt zijn visie op de toekomst van het bedrijf en de Nederlandse akkerbouw.

Een toekomstgericht model

“De kracht van een coöperatie zit in het samen beter doen, voor nu en de volgende generatie. Het coöperatieve model is mijns inziens dan ook het organisatiemodel van de toekomst,” begint Meeuwis. “De verbinding binnen Cosun, tussen leden en collega’s, vormt de basis van ons succes en het fundament voor de toekomst. Dat we al 125 jaar bestaan, is niet ieder bedrijf gegeven. Dat is echt heel bijzonder en iets om te koesteren.” Meeuwis is trots op de ontwikkeling van Cosun: “We opereren in een wereld die voortdurend evolueert en we zijn in staat geweest om mee te veranderen. Onze onderneming heeft een rijke geschiedenis en heeft zichzelf altijd opnieuw uitgevonden wanneer dat nodig was.”

Plantaardige oplossingen

Het 125-jarig jubileum is voor Meeuwis een belangrijk moment om vooruit te kijken naar de toekomst van de Nederlandse akkerbouw: “De wereld staat voor grote maatschappelijke en ecologische uitdagingen. Onze sector is ondernemend en innovatief en kan daar de oplossingen voor bieden.” Volgens Meeuwis ligt de toekomst in plantaardige oplossingen: “Planten hebben de toekomst. Cosun wil de toonaangevende speler zijn die de markt van eerlijke en heerlijke voeding voorziet en alles uit planten haalt

om in te spelen op de toenemende vraag naar groene en nutritionele ingrediënten. Dit alles op zo’n duurzame en transparante mogelijke manier.”

Duurzaamheid en verdienmodellen

Meeuwis benadrukt dat investeringen in duurzaamheid hand in hand moeten gaan met een toekomstbestendig verdienmodel. “Het verdienmodel van onze leden is onze eerste prioriteit. Investeren in een duurzame en toekomstbestendige keten zijn nodig om grondstofzekerheid naar de toekomst zeker te stellen. Daar zetten we ons voor in. Samenwerking in de keten en met de overheid is hiervoor essentieel.” Cosun ziet de uitdagingen, maar is ervan overtuigd dat de Nederlandse akkerbouw de oplossingen kan bieden. “Innovatie blijft daarbij cruciaal. We blijven investeren in onderzoek en ontwikkeling om nieuwe, duurzame oplossingen te vinden.”

Een blik op de toekomst

Terwijl Royal Cosun haar 125-jarig jubileum viert, blijft de blik van het bedrijf gericht op de toekomst. “We hebben een rijke geschiedenis, maar het is de toekomst waar we ons op moeten concentreren,” zegt Meeuwis. “We willen een toonaangevende speler blijven in de sector en blijven bijdragen aan een duurzame en innovatieve toekomst voor de Nederlandse akkerbouw. De uitdagingen zijn fors

maar onze mogelijkheden ook en daar zetten we vol op in. Met perspectief voor iedereen binnen Cosun.” Deze visie en vastberadenheid heeft Royal Cosun vertaald in haar strategie zoals vastgelegd in Unlock 2025, die wordt ondersteund door de coöperatieve organen. Daarmee legt Cosun de basis voor de komende jaren en kijkt met vertrouwen naar de volgende 125 jaar. Klaar om nieuwe uitdagingen aan te gaan en kansen te grijpen. “We hebben veel bereikt, maar er is nog zoveel meer te doen,” besluit Meeuwis. “De toekomst is plantaardig, en samen gaan we ervoor!”

Sandra Verhoeven
Communicatiespecialist Cosun

Hans Meeuwis: “De kracht van een coöperatie zit in het samen beter doen, voor nu en de volgende generatie.”

Jonge akkerbouwers willen stabiele coöperatie

De bietencoöperatie is al 125 jaar verlengstuk van het boeren erf. Voorop staat het ledenbelang. “Iedere mening telt. Ook die van de jongeren”, constateren Bart te Pas en Lieselotte Janknegt van de Jongerenraad.

“Ik hoop dat zeker nog eens 125 jaar voor ons ligt”, zegt Bart te Pas (32) uit Gendringen. Bart teelt in maatschap met zijn vader suikerbieten (18 hectare), graan, graszaad en uien. De bieten zitten zo’n twintig jaar in het bouwplan, sinds de omschakeling van melkvee naar de opfok van jongvee en akkerbouw.

Betrokkenheid leden

“We zitten in een mooie sector”, vindt Bart. “Bij Cosun heb je het idee ‘We doen het samen’. Je voelt je hier onderdeel van de coöperatie,” zegt hij ook. “Leden hou je door een goede bietenprijs én door transparantie. Dat gaf ons zoveel vertrouwen, dat we de teelt vier keer zo groot hebben gemaakt dan waarmee we begonnen.”

Bart te Pas: “Meer betrokkenheid nodig van jonge telers.”

Te Pas zit inmiddels vijf jaar in de Jongerenraad. De raad heeft adviesrecht in de ledenraad. Die mening wordt gehoord en meegewogen. Overigens mag de betrokkenheid van jonge telers best groter zijn, vindt hij. “Bij teelt- en kringvergaderingen zitten veel ‘grijze koppen’. Dat is prima, maar waar zijn de telers van morgen?”

Bart vervolgt: “Jonge akkerbouwers willen een stabiele coöperatie, die ook onze kinderen toekomst geeft en die mee kan op de wereldmarkten. Het beleid van nieuwe markten ontwikkelen, moet je niet te ingewikkeld maken. Het moet bijdragen aan het toekomstperspectief”.

Tegelijkertijd ziet Te Pas voor de korte termijn meer in het verder uitdiepen van het huidige portfolio. “Nieuwe markten, zoals de eiwitproductie uit veldbonen, is een lange-ademtraject. We moeten wel in die trend meegaan, maar ik zie daarmee op korte termijn nog geen plus op de bietenprijs. De rest van de wereld vraagt nog steeds vooral om aardappelen, suiker en graan”, relativeert hij.

De pilot voor areaaluitbreiding vlak over de grens om de grondstofzekerheid voor volle fabrieken te waarborgen, vindt hij een goed idee. “Maar de huidige leden moeten er bij areaaluitbreiding wel voor gaan. Om fabrieken efficiënt te kunnen laten draaien heb je voldoende areaal nodig. Het Cosun-concept zelf (efficiënte boeren, efficiënte logistiek en efficiënte verwerking) kun je niet zomaar exporteren. Dus moeten we de zaak dichtbij huis op orde hebben.”

Innovatie voor de toekomst

“Als Cosun iets uitstraalt dan is het wel stabiliteit en continuïteit”, zegt Lieselotte Janknegt (27), secretaris van de Jongerenraad. “Cosun is goed georganiseerd. Alles waar je als teler mee te maken krijgt in de coöperatie ‘loopt’. Het doel is altijd de hoogste bietenprijs. Het feit dat de coöperatie al zolang bestaat, komt doordat ze zich enigszins

Lieselotte Janknegt:

“Besluiten die nu genomen worden, bepalen straks waar ik mee te maken krijg.”

Die moet je niet laten bepalen door alleen de koploper-bedrijven en ook niet alleen door de achterblijvers. Je moet uitgaan van een gemiddelde, zodat iedereen daarin mee kan. Het moet ook bijdragen aan een sterkere marktpositie. In het belang van alle leden.”

Zeggenschap

“Achter de bieten die je levert, staat een groot, boeiend bedrijf”, zegt Lieselotte. Alleen om die reden zouden meer jongeren zich actiever voor de coöperatie moeten interesseren. “Besluiten die nu genomen worden, bepalen straks waar ik mee te maken krijg”, zegt ze. Vandaar ook de inspanningen van de Jongerenraad om jonge en toekomstige bietentelers laagdrempelig nader kennis te laten maken met de coöperatie. Lieselotte: “Cosun geeft iedereen alle gelegenheid om mee te denken over de koers. Hoe meer ledenbetrokkenheid hoe beter. Je moet elkaar steeds blijven bevragen. Daarmee hou je elkaar scherp. Je krijgt alle ruimte om vragen te stellen en wordt ruim de tijd genomen voor uitleg. ‘Waarom doen we iets wel of niet?’. De leden worden in alle besluiten meegenomen. Ook bij afwijkende meningen. Als in de ledenraad een kring ergens totaal anders over denkt, dan wordt het onderwerp bij een volgende vergadering vaak nog een keer besproken. Je hebt als teler echt zeggenschap, maar je moet je zelf wel laten horen.”

Ton Schönwetter
Redacteur

conservatief opstelt als keuzes gemaakt moeten worden. Ze vliegt niet zomaar op alles af, maar reageert doordacht. Als de coöperatie eenmaal ergens voor gekozen heeft, dan gaat ze daar ook vol voor.” En natuurlijk is niet alles altijd gegarandeerd een succes, zegt Lieselotte ook. “Zeker niet als je innoveert. Innovatie gaat altijd gepaard met dingen die wel en niet slagen.”

Een van die nieuwe projecten is het fava-eiwit. “Daarin is nog een hele weg te gaan.” Ook de ouders van Lieselotte telen veldbonen. Op het bedrijf van 65 hectare in Zeewolde worden verder suikerbieten (20 hectare), graan en aardappelen (voor Aviko) geteeld. “De veldboon past goed in ons bouwplan. Het heeft positieve effecten op de bodem”, aldus Lieselotte. “Het moet wel voor ons én voor Cosun uit kunnen. Als dat niet kan, moet je daarover opnieuw een besluit nemen.”

Verduurzaming

“De bieten zijn een stabiele factor in het bouwplan. Cosun heeft nu met zoveel akkerbouwgewassen te maken dat je voor de akkerbouw een grote speler bent in Nederland”, vervolgt ze. Gaandeweg is daardoor ook de rol van de bietencoöperatie veranderd. “Je leeft al lang niet meer in een tijd dat je kon zeggen: ‘Cosun is verantwoordelijk voor de afrekening. En dat is het dan.’ Je moet je als coöperatie en als individuele teler ook maatschappelijk verantwoorden. Als teler is het niet alleen maar zo veel mogelijk tonnen bieten leveren. De teeltregistratie in Unitip is ook belangrijk. Dat maakt ook het werk van de coöperatie breder. Daar speelt Groeikracht Cosun ook op in.”

De coöperatie pakt ook bij de verduurzaming haar rol. Lieselotte: “De koers van de coöperatie bepaal je samen.

Hoe zien jongeren de toekomst van Cosun?

De Jongerenraad en Cosun Young board organiseren op vrijdag 15 november in DeFabrique in Utrecht een jongerendag. Meer hierover is te vinden op de achterpagina van dit magazine.

Groeien

Rooien

Laden

Bewaren

Vervoer

Gezondheid & suikergehalte - Droogteschade

Wegen en bemonsteren

Weg van de biet

Suiker in onze koffie, op onze pannenkoek en in onze taarten. Het begint allemaal bij een zaadje, dat uitgroeit tot een suikerbiet. Hoe het dan uiteindelijk in ons eten en drinken en zelfs in andere producten zoals papier en cosmeticaproducten terecht komt? Volg de weg van de biet en kom het te weten!

Maart t/m april Zaaien

Vanaf maart begint het wachten op Moeder Natuur: wanneer zorgt zij voor de juiste zaaiomstandigheden voor de biet? Zaaien doen we het liefst zo vroeg mogelijk, maar niet voor 10 maart. Dan is de kans op te lange koude perioden nog te groot.

Mei t/m september Groeien

Zodra het zaadje in de perfect bemeste grond zit, kan de groei beginnen. In mei, juni en juli groeit vooral het blad, totdat deze het blad van de naastgelegen biet raakt en dus zijn

maximale zonlichtinval heeft bereikt. Vanaf dat moment neemt de wortel, oftewel de suikerbiet, het stokje over. Groeien doet hij tot eind september; daarna neemt vooral zijn suikergehalte toe.

Mei t/m september Gezondheid & suikergehalte

Tijdens de groei kunnen bieten heel wat te verduren krijgen. Ze staan in weer en wind en kunnen lastiggevalen worden door insecten, ziekten en onkruid. Gelukkig zijn de telers er om hen overal doorheen te helpen, onder meer met precisie gewasbescherming en onkruidbestrijding.

September t/m december Rooien

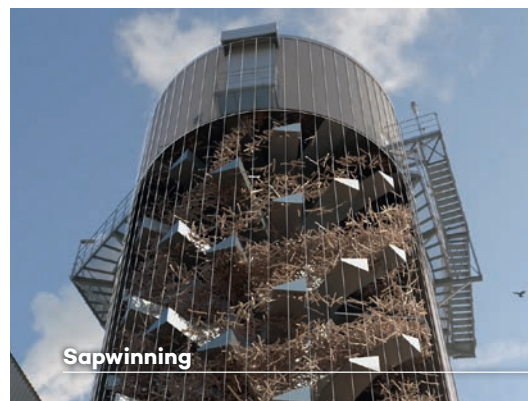
Vanaf september is het overgrote deel van de bieten klaar voor de oogst. Opnieuw speelt Moeder Natuur een belangrijke rol: het mag niet te nat zijn. Als het moment daar is, gaan bietenrooiers het land op. Ze verwijderen het blad, snijden de kop van de biet, liften de biet uit de grond en verwijderen zoveel mogelijk zand of klei.

Bewaren

Na de oogst zijn de bieten klaar om opgehaald te worden. Totdat het zover is, zorgen de telers er met ventileren voor dat ze lekker koel en droog blij-

Tijdelijke opslag

Sapwinning

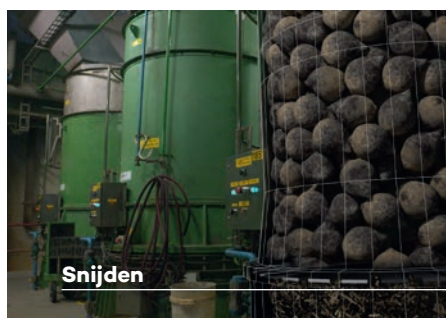
Naar de fabriek

Zijstroom bietenpuntjes

Wassen

Snijden

Zijstroom bietenpulp

ven. En ze dekken de bieten af om ze vorstvrij te houden.

September t/m januari Laden

Bieten liggen altijd op een goed bereikbare plek zodat ze snel en veilig in een vrachtwagen geladen kunnen worden. Dat laden gebeurt met een kraan of met een zogenoemde bietenmuis. Die laatstest reinigt de bieten en brengt ze via een transportband tot in de vrachtwagen.

September t/m januari Vervoer

Met de start van de oogst, start ook de bieten campagne. Vrachtwagens rijden af en aan van de telers naar de suikerfabrieken. Het gaat om zo'n 1.100 ladingen per fabriek per dag. Een deel van het vervoer gaat ook per schip. Zo wordt de CO₂-uitstoot verminderd en onnodig fileleed voorkomen.

Wegen en bemonsteren

In Dinteloord stoppen de vrachtwagens eerst bij de weegbrug en gaan daarna door naar het Centraal Tarreer Station (CTS). Hier wordt een deel van de vrachten bemonsterd en geanalyseerd op verschillende eigenschappen.

Bijvoorbeeld de tarra-verhouding (bieten versus niet-bietdelen zoals zand en stenen) en de percentages suiker, kalium, natrium en andere stoffen in de bieten. In Vierverlaten worden de monsters opgezakt en naar Dinteloord gestuurd voor de analyse.

1 week Tijdelijke opslag

Voor een continue aanvoer van bieten naar de fabriek hebben we de Grote Ontvangst ruimte (GOR) waar altijd een voorraad bieten klaarligt. Hier, in de buitenlucht, verblijven de bieten maximaal een week. Om ze in conditie te houden, worden ze niet te hoog opgestapeld (maximaal 4 meter).

3 minuten Naar de fabriek

Nog één keer gaan de bieten ondergronds, namelijk via de ondergrondse transportband die dwars door de dijk van de GOR naar de fabriek loopt. Via de kiepputten komen de bieten op deze 'vuile bietenband' terecht.

15 minuten Wassen

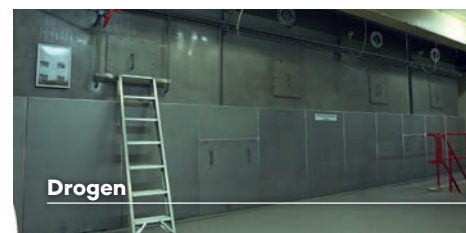
De bieten werden tot nu toe nog vergezeld van aarde, stenen en andere

niet-bietdelen. Nu is het tijd om die wegen te scheiden. Boven de transportband hangt een magneet die onderweg naar de voorwastrommel eventuele ijzerdelen opvangt. Na de voorwas, stenen- en grasvangers en een grondige hogedruk wasbeurt zijn de bieten klaar voor hun volgende stap.

Zijstroom zand, klein & bietenpuntjes
Het zand, de klei, de kleine bietenpuntjes en het waswater vervolgen vanaf hier een eigen weg. Niet als afval, maar als waardevolle zijstroom. Het zand en de klei worden gebruikt voor het ophogen van landbouwgrond en het versterken van wegen en dijken. De bietenpuntjes en het waswater gaan naar de vergistingsinstallatie of methaanreactor waar ze als grondstof dienen voor biogas.

Enkele seconden Snijden

In de fabriek zijn de schoon gewassen bieten inmiddels via de 'schone bietenband' aangekomen in de bietenbunker waar grote snijmolens ze binnen enkele seconden in kleine reepjes snijden.

2 uur

Sapwinning

In hun nieuwe vorm vervolgen de bieten hun weg richting de broeitrog. Hier wordt het snijdsel opgewarmd tot 72°C. De celwanden van de biet worden daardoor doorlaadbaar waardoor de suiker eruit kan. In het volgende apparaat, de diffusietoren, bewegen de bietenreepjes in twee uur tijd via een transportlint van onder naar boven door de toren. Tegelijkertijd stroomt er water van boven naar beneden langs. Dit neemt de suiker mee. Het resultaat onderin is ruwsap met een suikergehalte van 14%.

Zijstroom bietenpulp

Het resultaat bovenin de diffusietoren is natte bietenpulp. De meeste suiker is er inmiddels uit, maar waardevol is de pulp nog steeds. Een deel ervan wordt gebruikt als ingrediënt voor vlees- en visvervangers: Fidesse®. De rest van de natte pulp gaat via een transportschroef naar de pulppers, waar het binnen een kwartier wordt omgezet in perspulp. Deze perspulp is een waardevolle grondstof voor diverse toepassingen, zoals ingrediënten voor plantaardige of hybride producten, veevoer, papier, plantenvoeding, biogas en nog veel meer.

4-5 uur

Sapzuivering

Het ruwsap heeft ondertussen zijn weg vervolgd richting de sapzuivering. Hier worden stoffen die onnodig zijn voor de rest van het proces met behulp van kalk verwijderd. Dit gebeurt op een temperatuur van 85°C. Door CO₂ in te blazen ontstaat een zijstroomproduct die uit de vloeistof wordt gefiltreerd. Daarna wordt de temperatuur verhoogd naar 95°C en volgt nogmaals het inblazen van CO₂. Hiermee verdwijnt de hardheid uit het sap. Dit gehele proces duurt 4 tot 5 uur waarna er dunsap overblijft. Dit is een vloeistof met een suikergehalte van circa 17%.

Zijstroom Betacal®

Wat naast dunsap overblijft is een dik, vloeibaar zijstroomproduct: Betacal, een waardevolle bodemverbeteraar voor de landbouw. Het gaat deels in vloeibare vorm, genaamd Betacal flow, naar zijn bestemming. Het andere deel verblijft eerst nog op het fabrieksterrein in putten en op pleinen waar het in enkele maanden tijd gedroogd wordt tot Betacal filter.

20 - 30 minuten

Verdamping

Dan terug naar het dunsap. Dit zit inmiddels in een verdamer die via een interne warmtewisselaar tot 130°C wordt verwarmd met stoom uit de op aardgas of biogas gestookte stoomketels. Daardoor verdampt er water uit het dunsap en stijgt het suikergehalte. Dit proces wordt zo nog eens meerdere keren achter elkaar herhaald. Na ongeveer 20 tot 30 minuten is het dunsap diksap geworden met een suikergehalte van 70%.

Zijstroom bietenwater

Het verdampte water, en dat is nogal wat aangezien een biet voor 75% uit water bestaat, wordt gecondenseerd en hergebruikt. Deels bij het wassen van de bieten, deels als extractiewater in het diffusieproces. In het 'bietenwater' dat als waswater wordt gebruikt, komen onvermijdelijk ook suikers terecht, maar verloren gaan ze niet: ze zijn een goede grondstof voor biogas.

Januari t/m april

Diksapoplag

Een deel van het diksap gaat naar de diksaptanks. In deze 3 opslagtanks, elk met een inhoud van ongeveer 82.000 ton, verblijft het diksap tot na de bietencampagne. Daardoor kan de suikerfabriek van april tot medio juni nog zo'n 140.000 ton suiker produceren en zorgen voor jaarrond voldoende suikervoorraad.

6 uur

Koken

In de suikerfabriek gaat het diksap naar de kookpannen waar het aan de kook wordt gebracht om nog verder in te dikken. Hier worden de eerste kleine suikerkristallen geboren. Ze groeien in een aantal stappen in ongeveer 6 uur tijd uit tot 'volwassen' suikerkristallen. Hierdoor ontstaat een mengsel van stroop en kristallen.

2-3 minuten

Centrifugeren

Zodra de suikerkristallen de juiste grootte hebben, gaat het mengsel de centrifuge in. Aan de ene kant komen hier mooie witte kristallen uit, aan de andere kant donkere suikerstroop. De

stroop gaat naar een volgende stap in het kookstation om er alsnog zoveel mogelijk suiker uit te halen. Het wordt weer gecentrifugeerd en het proces herhaalt zich nog een laatste keer.

Zijstroom Melasse

Na die laatste stap zit er nog maar weinig suiker in de stroop en heet het melasse. Ook dat is weer een waardevolle grondstof. Het wordt gebruikt in onder andere de productie van voedingsmiddelen en veevoer.

5 minuten

Drogen

In de suikerfabriek vervolgen de suikerkristallen hun weg naar de droogtrommels. Er zit namelijk nog een beetje vocht in. Dat moet eruit voordat de suiker kan worden opgeslagen. De droogtrommels verwarmen de suikerkristallen tot 85°C en brengen het vochtgehalte omlaag tot 0,05%.

5 minuten

Koelen

Dan volgt de laatste stap van het suikerproductieproces: koeling in de wervelbedkoeler. Van onderuit wordt lucht in deze koeler geblazen zodat de suikerkristallen een beetje gaan zweven. Het zorgt voor een magisch schouwspel van dansende kristallen. In enkele minuten koelt de suiker af van 65°C naar 25°C.

5 dagen

Productie voltooid

Enmaal afgekoeld vervolgt de suiker zijn weg naar de suikersilo's. Na 5 dagen in deze silo's te hebben verbleven, is de kristalsuiker klaar om het nest te verlaten. Een deel van de suiker vervolgt zijn weg naar suikerverwerkende industrieën en naar de specialiteitenfabrieken van Cosun Beet Company, waar het als kristalsuiker, basterdsuiker, poedersuiker, suikerklontjes, automatuksuiker en stroop verwerkt en verpakt wordt.

Opslag

Het andere deel van de kristalsuiker wordt opgeslagen in suikersilo's tot het uiteindelijk ook naar zijn weg naar de eindbestemming vervolgt.

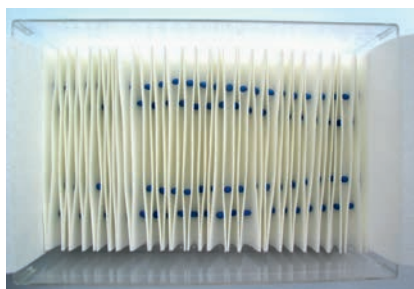

Een eeuw teeltonderzoek

Het opeenzetten van bieten was een van de zware taken tot de komst van eenkiemig zaad. Halverwege de jaren vijftig kostte de teelt van een hectare bieten zo'n 350 manuren.

Sinds de oprichting van het Instituut voor Suikerbietenteelt in 1930, is het uitgangspunt altijd geweest dat een rendabele teelt en verwerking van suikerbieten alleen mogelijk is met een gezond gewas.

In het begin van de bietenteelt in Nederland werd incidenteel onderzoek gedaan door de rijkslandbouwconsulenten samen met de suikerfabrieken. Het suikerbietenonderzoek startte pas echt met de oprichting van de 'Proefveldencommissie der Suikerindustrie' in 1924. In 1930 richtte de vereniging van suikerondernemingen het Instituut voor Suikerbietenonderzoek op (het latere IRS). Een kleine honderd jaar onderzoek. Enkele grote ontwikkelingen op een rij.

Een hoge kiemkracht van eenkiemig zaad werd een voorwaarde voor een goede opbrengst. Samen met het 'Rijksproefstation voor Zaandonderzoek' is de vouwfiltertest ontwikkeld om de kiemkracht en eenkiemigheid te bepalen.

Rassen, bemesting en plagen

In de eerste vijftientig jaar van het IRS-bestaan ging de meeste aandacht uit naar het rassenonderzoek, bemesting en ziekten en plagen. Het rassenonderzoek, dat sinds 1925 wordt uitgevoerd, vormt de basis van het instituut voor bietenonderzoek. Vanaf dat jaar zijn er aanbevelingen gedaan voor de rassenkeuze. Al vroeg in de ontwikkeling van de bietenteelt, probeerden instituten en kweekbedrijven via veredeling problemen met ziekten en plagen op te lossen. En dat is nog steeds zo. De kweekbedrijven zochten in het begin vooral naar resistentie tegen vergelingsziekte. Vanaf de jaren vijftig is veel onderzoek gedaan naar resistentie tegen bietencysteaaltjes. Het in 1986 door het IRS uitgegeven genetisch materiaal, vormde de basis voor de ontwikkeling van bietencysteaaltjesresistente bietenrassen. In de afgelopen 50 jaar zijn steeds meer resistenties tegen ziekten en plagen ingebouwd door de kweekbedrijven. Zonder deze verbeteringen, zou

vandaag geen bietenteelt meer mogelijk zijn. Denk bijvoorbeeld aan rhizomanie en rhizoctonia.

Bemesting belangrijk

Tijdens bijna het hele bestaan van het IRS speelde bemesting een belangrijke rol in het onderzoek. Vooral de invloed van stikstof voor de opbrengst en kwaliteit van suikerbieten is intensief onderzocht. Dit heeft geleid tot een forse daling van de stikstofgift. In de jaren tachtig en negentig verrichtte het IRS onderzoek naar het belang van de zuurgraad (pH) van de grond en hoe die te verbeteren door bijvoorbeeld het gebruik van Betacal (vooreen schuimaarde).

Verantwoordelijkheid van deze rubriek

Postbus 20
4670 AA Dinteloord
0165-516 070
irs@irs.nl
www.irs.nl

Eindredactie
Jurgen Maassen

Zaad en zaaien

Suikerbietenzaad is van nature meerkiemig. Elk zaadje leverde meerdere kiemplanten op. Dit betekende veel (hand)werk om de bieten te dunnen en op één te zetten. In de eerste vijftig jaar werd veel onderzoek gedaan om dit werk te vereenvoudigen of te verminderen, bijvoorbeeld door de eenkiemigheid te verhogen via mechanische bewerkingen van het zaad. In de tweede helft van de jaren zestig werd genetisch eenkiemig zaad ontwikkeld. In die periode werden ook precisiezaai en zaaien op eindafstand gangbaar. Deze ontwikkelingen zorgden voor een enorme besparing op uren, maar betekenden ook dat elk zaadje tot een volledige plant moest uitgroeien. Een hoge kiemkracht werd dus een voorwaarde voor een goede opbrengst. Samen met het 'Rijksproefstation voor Zaandonderzoek' werd de vouwfiltertest ontwikkeld om de kiemkracht en eenkiemigheid te bepalen.

Mechanisatie bood de helpende hand

Het gebruik van eenkiemig zaad, precisiezaaimachines en dunners heeft de hoeveelheid benodigde handenarbeid in het voorjaar sterk verminderd. Halverwege de jaren zestig werd voor het eerst een verzaaibaarheidstest uitgevoerd met verschillende precisiezaaimachines. De verschillen in verzaaibaarheid waren groot. De wens was om het zaad te standaardiseren. Het IRS heeft hierin een belangrijke rol gespeeld. Met de komst van precisiezaaimachines, dunners en oogstwerktuigen ontstond de wens om de

Zesrijge zaaimachine van het type binnenvuller. De opmars van de binnenvullers begon vanaf ongeveer 1985.

rijafstand te standaardiseren. Dit werd een afstand van 50 centimeter. De oogst van bieten vergde lang zware lichamelijke arbeid. Door voortschrijdende mechanisatie ontwikkelde die van handoogst met spade, naar kopschoffel en rooitang, naar lichters, naar tweefasenrooisystemen en uiteindelijk naar eenfase en zesrijge bunkerrooiers. De mechanisatie en vooral het beperken van de hoeveelheid tarra, waren vanaf het begin van de teelt in Nederland belangrijke onderzoeksgebieden en kregen ook in de voorlichting veel aandacht.

Bladgezondheid steeds belangrijker

Tussen 1980 en 1990 nam de bladschimmel cercospora vooral in Limburg sterk toe. In de jaren negentig verspreidde de ziekte zich over het hele land. Vanaf half jaren negentig wordt er veel onderzoek naar cercospora gedaan. Door klimaatverandering treedt cercospora steeds heftiger op in Nederland, terwijl het aantal toegelaten fungiciden beperkt is. Rond de eeuwwisseling is gewerkt

aan modellen om de ziekteontwikkeling te voorspellen via gegevens van weerstations. De laatste tien jaar gebeurt dat met weersensoren in het gewas. Het onderzoek maakt duidelijk dat voor de beheersing van de schimmel een brede aanpak nodig is.

Onderzoek in toekomst

De laatste jaren wordt steeds meer onderzoek gedaan naar geïntegreerde systemen. Dus niet meer een 1 op 1 oplossing voor een ziekte of plaag, maar in het hele teeltsysteem aanpassingen doen, zodat de ziekte of plaag minder snel voorkomt of minder schade veroorzaakt. Voorbeelden hiervan zijn te vinden op de posters succescyclus beheersing vergelingsziekte, succescyclus beheersing bladschimmels, integrale aanpak onkruidbeheersing en in de kennisdocumenten op de site van Groeikracht Cosun. Deze integrale aanpak, oftewel Integrated Crop Management, wordt steeds belangrijker, omdat er minder (gewasbeschermings)middelen beschikbaar zijn en de impact van middelen op de omgeving verder beperkt moet worden. Er is nog veel onderzoek nodig om nieuwe teeltmethoden te ontwikkelen. Net als de afgelopen bijna honderd jaar blijft het IRS, in samenwerking met vele anderen, actief om de bietenteelt zowel duurzaam, als rendabel te houden.

Jurgen Maassen
coördinator voorlichting

Zwadrooier (WKM) met de mogelijkheid om ook het loof te verzamelen.

Je weet dat je een boerderijkind bent als...

Tijdens het Cosun festival op 8 en 9 juni gingen we op zoek naar mooie herinneringen aan opgroeien op een boerderij. We vroegen bezoekers om hun ervaringen te delen door de zin af te maken: "Je weet dat je een boerderijkind bent als...". De reacties waren hartverwarmend, vol nostalgie en verhalen die het boerenleven tot leven brengen. Op deze pagina's is een selectie te vinden van de mooiste en meest bijzondere herinneringen.

je tijdens het
zaaien en
oogsten gezellig
met de hele
familie op het
bietenland
picknickt.

je de hele zomer
hutten bouwt met
stro in kleine
baaltjes.

super ver
moet fietsen
om naar
school te
gaan.

je weer een
nieuwe rode
overall krijgt
van sinterklaas,
net als je
broertje.

je vanaf je 1^e
meerijdt op de
trekker met papa
en vanaf je 12^e
werkt bij je
eigen vader.

je je ouders
vervloekt als je
moet helpen met
stro halen, terwijl
je vrienden
allemaal gaan
zwemmen met
30 graden.

je naar
verjaardagen en
feestjes op de
trekker gaat
omdat je anders
geen vervoer
hebt.

je de
suikerfabriek
ruikt als in het
najaar de wind
uit het
noordoosten
komt.

je altijd geniet
van gezellige
schuurfeesten
en het
samenzijn in
de keet!

je 's avonds
zwart van het
stof binnen
kwam.

iedereen in
huis plots
muisstil wordt
wanneer het
weerbericht
voorbijkomt.

je 's nachts het
dondergeluid hoort
van de bieten die in
de vrachtwagen
vallen tijdens de
bietencampagne.

je overdag met papa
op de trekker zit,
met dutjes op de
gereedschapskist,
en 's avonds alles
uitvoerig naspeelt
met de
speelgoedtrekkers.

klasgenoten altijd
graag bij jou
thuis op de
boerderij spelen
(maar je zelf ook
graag een keer
'op het dorp'
komt spelen).

Koken met suikerbieten

Al 125 jaar telen we suikerbieten binnen onze coöperatie. Een mooie teelt met bijbehorende uitdagingen, waarin we steeds weer nieuwe mogelijkheden ontdekken. Suikerbieten zijn namelijk veel meer dan alleen de bron van suiker. Het is een waardevolle grondstof met meer dan 100 toepassingen in onder andere voeding, verzorgingsproducten en industriële producten.

Dankzij voortdurende innovatie blijven we nieuwe manieren ontdekken om de suikerbiet optimaal te benutten. Deze veelzijdigheid houdt onze teelt spannend en relevant, generatie na generatie. Maar de suikerbiet is niet alleen waardevol voor onze fabrieken. Het is ook een verrassende toevoeging in de keuken.

In het receptenboekje bij dit magazine, dat we meesturen **ter ere van de verjaardag van Cosun op 19 oktober**, ontdekt u hoe veelzijdig de suikerbiet is. Van ontbijt tot dessert, de mogelijkheden zijn eindeloos. Deze recepten, samengesteld door onze eigen medewerkers, chef-koks en zelfs met hulp van AI (kunstmatige intelligentie) laten zien dat de suikerbiet meer is dan een landbouwgewas.

Probeer het zelf en laat u verrassen door de veelzijdigheid van uw eigen oogst. We beloven u: deze gerechten smaken naar meer!

Cosun Jongerendag: hét event voor jonge bietentelers

Is de opvolger van je bedrijf tussen de 18 en 35 jaar? Of ben jij of ken jij een teler in deze leeftijdsgroep? Kom dan naar het Cosun jongerenevent op vrijdagmiddag 15 november in DeFabrique in Utrecht. Het thema is 'Samen kom je verder' en we hebben een interactief programma voor je in petto dat je zeker gaat inspireren en uitdagen.

Cosun
— 125 jaar —
Jongerendag

**Samen kom
je verder**
15 nov 2024

Met Ray
Klaassens
en TikTok
Tammo

Meld je aan
via deze QR-code

Special guest: Ray Klaassens

Ray Klaassens, bekend van het TV-programma 'Kamp van Koningsbrugge' deelt zijn ervaringen als leider bij de Special Forces. Hij vertelt over samenwerking, weerbaarheid en veerkracht. Echt een kans om van te leren! Ook gaan we met elkaar in gesprek over de toekomst van de coöperatie. Dat doen we op een interactieve en innovatieve manier.

Vrijdagmiddagborrel met TikTok Tammo

We sluiten de dag af met de gezelligste vrijdagmiddagborrel van het jaar! Dit is dé plek om andere jonge akkerbouwers en enthousiaste Cosun medewerkers te ontmoeten. En als kers op de taart: een optreden van TikTok Tammo, bekend van zijn hit 'Dikke bak met biet'n'.

**Scan de QR-code voor meer informatie
en om je aan te melden. Mis het niet!**